C/2025/655

10.2.2025

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu 21 päivänä tammikuuta 2025,

Viron kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä

(C/2025/655)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan,

ottaa huomioon asetuksen (EU) 2024/1263 ja erityisesti sen 17 artiklan,

ottaa huomioon komission suosituksen,

sekä katsoo seuraavaa:

YLEISIÄ NÄKÖKOHTIA

(1) Uudistettu unionin talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. EU:n talouden uudistetun ohjausjärjestelmän keskeiset osatekijät ovat talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 ([1]) yhdessä liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanosta annetun muutetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 ([2]) ja jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä annetun muutetun neuvoston direktiivin 2011/85/EU ([3]) kanssa. Ohjausjärjestelmällä pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta sekä kestävää ja osallistavaa kasvua ja resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäisemään liialliset julkisen talouden alijäämät. Sillä myös edistetään jäsenvaltioiden sitoutumista ja painotetaan enemmän keskipitkää aikaväliä, mihin yhdistyy vaikuttavampi ja johdonmukaisempi sääntöjen noudattamisen valvonta.

(2) Kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat, jotka jäsenvaltiot toimittavat neuvostolle ja komissiolle, ovat uuden talouden ohjausjärjestelmän keskiössä. Suunnitelmilla on määrä saavuttaa seuraavat kaksi tavoitetta: on i) varmistettava muun muassa, että julkinen velka on sopeutuskauden loppuun mennessä uskottavasti lasku-uralla tai pysyy maltillisella tasolla ja että julkisen talouden alijäämä saadaan laskettua alle 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen ja pidettyä sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä, ja ii) varmistettava sellaisten uudistusten ja investointien toteuttaminen, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään unionin yhteisiä painopisteitä. Tätä varten kussakin suunnitelmassa on määrä esittää nettomenopolkua ([4]) koskeva keskipitkän aikavälin sitoumus, joka käytännössä asettaa budjettirajoitteen neljän tai viiden vuoden pituiseksi suunnitelman voimassaoloajaksi (jäsenvaltion vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen). Lisäksi suunnitelmassa on määrä selostaa, miten jäsenvaltio varmistaa sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisen, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson ja erityisesti maakohtaisten suositusten yhteydessä (mahdolliseen makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyvät suositukset mukaan lukien) yksilöityihin keskeisiin haasteisiin, ja miten kyseinen jäsenvaltio aikoo edistää unionin yhteisiä painopisteitä. Julkisen talouden sopeutuskausi kestää neljä vuotta, ja sitä voidaan pidentää enintään kolmella vuodella, jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden, joka täyttää asetuksessa (EU) 2024/1263 säädetyt kriteerit.

(3) Suunnitelman toimittamisen jälkeen komission on määrä arvioida, täyttääkö se asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Neuvoston asetus (EU) 2024/1264, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (EUVL L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklassa määritellyt nettomenot eli julkiset menot ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(4) Neuvoston on määrä antaa komission suosituksesta suositus, jolla asetetaan kyseisen jäsenvaltion nettomenopolku ja tarvittaessa hyväksytään julkisen talouden sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistus- ja investointisitoumusten kokonaisuus.

VIRON KANSALLISTA KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN FINANSSIPOLIITTIS-RAKENTEELLISTA SUUNNITELMAA KOSKEVIA NÄKÖKOHTIA

(5) Viro toimitti kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelmansa neuvostolle ja komissiolle 11 päivänä lokakuuta 2024. Suunnitelma toimitettiin asetuksen (EU) 2024/1263 36 artiklassa säädetyn määräajan pidennystä noudattaen, kuten komission kanssa oli sovittu Viron esittämät perustelut huomioon ottaen.

Suunnitelman toimittamista edeltävä prosessi

(6) Jotta ennen kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien toimittamista käytävää vuoropuhelua voitaisiin rajata, komissio lähetti Virolle 21 päivänä kesäkuuta 2024 asetuksen (EU) 2024/1263 9 artiklan mukaisesti viiteuran ([5]). Komissio julkaisi viiteuran 11 päivänä lokakuuta 2024 ([6]). Viiteura on riskiperusteinen ja sillä varmistetaan, että viimeistään julkisen talouden sopeutuskauden päättyessä ja ilman muita sopeutuskauden jälkeen toteutettavia julkisen talouden toimenpiteitä julkinen velka on uskottavasti lasku-uralla tai pysyy keskipitkällä aikavälillä maltillisella tasolla ja että julkisen talouden alijäämä saadaan sopeutuskauden aikana laskettua alle 3 prosentin suhteessa BKT:hen ja keskipitkällä aikavälillä pidettyä kyseisen viitearvon alapuolella. Keskipitkällä aikavälillä tarkoitetaan sopeutuskauden päättymistä seuraavaa kymmenen vuoden ajanjaksoa. Viiteura on asetuksen (EU) 2024/1263 7 ja 8 artiklan mukaisesti myös velkakestävyyttä koskevan turvalausekkeen ja alijäämän resilienssiä koskevan turvalausekkeen mukainen. Viron viiteuran mukaan nettomenot eivät saisi kesäkuussa 2024 ennakolta toimitetun ohjauksen perustana olevien komission oletusten perusteella ja olettaen, että sopeutuskausi on neljä vuotta, kasvaa taulukossa 1 esitettyjä lukemia enempää. Tämä vastaa sopeutuskaudella (2025–2028) 3,1 prosentin keskimääräistä nettomenojen kasvua.

Taulukko 1: Komission Virolle 21 päivänä kesäkuuta 2024 esittämä viiteura

	2025	2026	2027	2028	Keskiarvo 2025–2028
Nettomenojen enimmäiskasvu (vuotuinen, %)	3,3	3,3	2,9	2,9	3,1

Lähde: Komission laskelmat.

(7) Viro ja komissio kävivät syys-lokakuussa 2024 teknisen vuoropuhelun asetuksen (EU) 2024/1263 12 artiklaa noudattaen. Vuoropuhelun keskiössä olivat Viron kaavailema nettomenopolku (mukaan lukien julkisen talouden liikkumavaran käytettävyys) ja sen taustaoletukset (erityisesti erilainen julkisen talouden lähtötaso, BKT:n kehitysarviot ja BKT-deflaattori) sekä sellaisten kaavailtujen uudistusten ja investointien toteuttaminen, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään unionin yhteisiä painopisteitä eli oikeudenmukaista vihreää ja digitaalista siirtymää, yhteiskunnan ja talouden resilienssiä, energiaturvallisuutta ja puolustusvoimavarojen kehittämistä.

(8) Viron toimittamassa suunnitelmassa ei raportoida ennen suunnitelman toimittamista järjestetystä kansallisten sidosryhmien (työmarkkinaosapuolet mukaan luettuina) kuulemisesta.

Muut asiaan liittyvät prosessit

(9) Viro toimitti vuotta 2025 koskevan alustavan talousarviosuunnitelmansa 15 päivänä lokakuuta 2024. Komissio antoi tästä alustavasta talousarviosuunnitelmasta lausunnon 26 päivänä marraskuuta 2024 ([7]).

([5]) Jäsenvaltioille ja talous- ja rahoituskomitealle ennakolta toimitettu ohjaus sisältää viiteurat pidentämättömälle (neljän vuoden) sopeutuskaudelle ja pidennetylle (seitsemän vuoden) sopeutuskaudelle. Se sisältää myös tärkeimmät lähtöolosuhteet ja taustaoletukset, joita keskipitkän aikavälin julkista velkaa koskevassa komission ennustekehyksessä on käytetty. Viiteura on laskettu komission velkakestävyysraportissa (*Debt Sustainability Monitor 2023*) (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en) kuvatun menetelmän perusteella. Sen perustana on komission kevään 2024 talousennuste ja sen vuoteen 2033 asti ulottuva keskipitkän aikavälin pidennys. Pitkän aikavälin BKT:n kasvu ja ikääntymisestä aiheutuvat kustannukset ovat komission ja neuvoston yhteisen ikääntymisraportin (*2024 Ageing Report*) (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en) mukaisia.

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#estonia.

([7]) Komission lausunto Viron alustavasta talousarviosuunnitelmasta, 26.11.2024, C(2024)9052 final.

(10) Neuvosto antoi 21 päivänä lokakuuta 2024 Virolle eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä useita maakohtaisia suosituksia ([8]).

YHTEENVETO SUUNNITELMASTA JA KOMISSION ARVIO SIITÄ

(11) Komissio on arvioinut suunnitelman asetuksen (EU) 2024/1263 16 artiklaa noudattaen seuraavasti:

Tausta: makrotalouden ja julkisen talouden tilanne ja näkymät

(12) Talouden toimeliaisuus väheni vuonna 2023 Virossa 3,0 prosenttia, mikä johtui viennin jyrkästä vähenemisestä ja yksityisen kulutuksen supistumisesta. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteessa talouden odotetaan vuonna 2024 supistuvan edelleen 1,0 prosenttia kulutuksen ja investointien vähenemisen sekä heikon viennin vuoksi. Reaalisen BKT:n on vuonna 2025 määrä kasvaa 1,1 prosenttia, kun Viron viennin ulkomainen kysyntä on hitaasti elpymässä, vaikkakin kotimaisen kysynnän odotetaan pysyvän melko heikkona. Reaalisen BKT:n ennakoidaan vuonna 2026 kasvavan 2,6 prosenttia, kun kotimaisen kysynnän, erityisesti yksityisen kulutuksen ja investointien, odotetaan elpyvän. Viron potentiaalisen BKT:n kasvun odotetaan ennustekaudella (2024–2026) lisääntyvän asteittain 0,1 prosentista vuonna 2024 0,3 prosenttiin vuonna 2026, mikä johtuu pääasiassa reaalisen BKT:n kasvusta. Työttömyysaste oli 6,4 prosenttia vuonna 2023, ja komissio ennakoi sen olevan 7,5 prosenttia vuonna 2024, 7,7 prosenttia vuonna 2025 ja 7,2 prosenttia vuonna 2026. Inflaation (BKT-deflaattorin), joka vuonna 2023 oli 8,1 prosenttia, ennakoidaan hidastuvan 5,1 prosenttiin vuonna 2024, pysyvän 4,0 prosentissa vuonna 2025 ja hidastuvan 3,3 prosenttiin vuonna 2026.

(13) (13) Julkisen talouden kehityksestä voidaan todeta, että vuonna 2023 Viron julkisen talouden alijäämä oli 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteen mukaan se kasvaa 3,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ja pysyy ennallaan 3,0 prosentissa vuonna 2025 ja politiikan säilyessä muuttumattomana myös vuonna 2026. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteessa on otettu huomioon vuodeksi 2025 laadittu Viron talousarvioesitys, jonka hallitus esitti kansalliselle parlamentille syyskuussa. Julkinen velka oli vuoden 2023 lopussa 20,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Euroopan komission syksyn 2024 talousennusteen mukaan velkasuhde kasvaa vuoden 2024 loppuun mennessä 23,2 prosenttiin. Sen ennakoidaan kasvavan vuoden 2025 loppuun mennessä 24,2 prosenttiin ja vuoden 2026 loppuun mennessä 25,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission julkisen talouden kehitysarvioissa ei sellaisenaan oteta huomioon keskipitkän aikavälin suunnitelmiin sisältyviä politiikkasitoumuksia ennen kuin niiden tukena on uskottavasti ilmoitettuja ja riittävän tarkasti määritettyjä konkreettisia politiikkatoimenpiteitä.

Nettomenopolku ja tärkeimmät suunnitelmaan sisältyvät makrotaloudelliset oletukset

(14) Viron kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutus neljäksi vuodeksi.

(15) Suunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2024/1263 13 artiklassa edellytetyt tiedot lukuun ottamatta 13 artiklan g alakohdan vi alakohdassa edellytettyä tietoa kansallisten sidosryhmien kuulemisesta ennen suunnitelman toimittamista.

(16) Suunnitelmassa sitoudutaan taulukossa 2 esitettyyn nettomenopolkuun, joka vastaa 4,7 prosentin keskimääräistä nettomenojen kasvua vuosina 2025–2028. Suunnitelmassa ilmoitettu keskimääräinen nettomenojen kasvu sopeutuskaudella (2025–2028) on suurempi kuin komission 21 päivänä kesäkuuta 2024 toimittamalla viiteuralla. Suunnitelmassa esitetty nettomenojen kasvu-ura perustuu siihen, että Virolla on jonkin verran liikkumavaraa julkisen talouden vakauttamistoimien purkamisessa, mikä ei käynyt ilmi komission ennakolta 21 päivänä kesäkuuta 2024 Virolle toimittamasta ohjauksesta. Julkisen talouden liikkumavara johtuu Viron alhaisesta velkatasosta sekä perusalijäämän odotetusta supistumisesta, jos politiikka säilyy muuttumattomana. Se nostaa nettomenojen enimmäiskasvuvauhtia, jolla varmistetaan, että julkinen velka pysyy keskipitkällä aikavälillä maltillisella tasolla ja että julkisen talouden alijäämä saadaan keskipitkällä aikavälillä pidettyä viitearvon alapuolella, kuten taulukossa 3 esitetään. Suunnitelmassa oletetaan, että potentiaalisen BKT:n kasvu kiihtyy 1 prosenttiin vuonna 2025, kun se vuonna 2024 on 0,7 prosenttia. Tämän jälkeen sen on määrä supistua 0,5 prosenttiin vuosina 2027 ja 2028. Lisäksi suunnitelmassa odotetaan BKT-deflaattorin kasvun kiihtyvän vuoden 2024 3,7 prosentista 4,0 prosenttiin vuonna 2025, minkä jälkeen se hidastuu vähitellen 2,8 prosenttiin vuonna 2028.

Taulukko 2: Nettomenopolku ja tärkeimmät Viron suunnitelmaan sisältyvät oletukset

	2024	2025	2026	2027	2028	Keskiarvo suunnitelman voimassaoloaikana 2025–2028
Nettomenojen kasvu (vuotuinen, %)	1,9	7,1	5,1	3,6	3,2	4,7

([8]) Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä lokakuuta 2024, Viron talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta.

	2024	2025	2026	2027	2028	Keskiarvo suunnitelman voimassaoloaikana 2025–2028
Nettomenojen kasvu (kumulatiivinen, perusvuodesta 2023, %)	1,9	9,2	14,8	18,9	22,6	—
Potentiaalisen BKT:n kasvu (%)	0,7	1,0	0,9	0,5	0,5	0,7
Inflaatio (BKT-deflaattorin kasvu) (%)	3,7	4,0	3,6	3,2	2,8	3,4

Lähde: Viron kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma ja komission laskelmat.

Suunnitelmaan sisältyvien nettomenositoumusten vaikutukset julkiseen velkaan

(17) Jos nettomenopolku, johon suunnitelmassa on sitouduttu, ja sen perustana olevat oletukset toteutuvat, julkinen velka, joka vuonna 2024 oli 23,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvaisi suunnitelman mukaan vähitellen niin, että se olisi vuonna 2028 sopeutuskauden päättyessä 28,6 prosenttia, kuten seuraavasta taulukosta ilmenee. Sopeutuksen jälkeen keskipitkällä aikavälillä (vuoteen 2038) velkasuhteen odotetaan suunnitelman mukaan kasvavan edelleen – vaikkakin hitaammin – niin, että se on 32,6 prosenttia vuonna 2038.

Taulukko 3: Julkisen velan ja julkisen talouden rahoitusaseman kehittyminen Viron suunnitelmassa

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Julkinen velka (% suhteessa BKT:hen)	20,0	23,7	25,2	26,4	27,6	28,6	32,6
Julkisen talouden rahoitusasema (% suhteessa BKT:hen)	- 2,4	- 2,7	- 3,0	- 2,7	- 2,3	- 2,1	- 1,5

Lähde: Viron keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma.

Näin ollen julkinen velka pysyisi suunnitelman mukaan keskipitkällä aikavälillä selvästi perussopimuksessa suhteessa BKT:hen asetetun 60 prosentin viitearvon alapuolella. Tämä on suunnitelman oletusten perusteella uskottavaa, sillä kaikissa komission velkakestävyysanalyysin deterministisissä stressitesteissä velan ennustetaan olevan alle 60 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2038 mennessä. Näin ollen suunnitelmassa esitetty nettomenopolku vastaa suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan a alakohdassa ja 16 artiklan 2 kohdassa säädettyä velkavaatimusta.

Suunnitelmaan sisältyvien nettomenositoumusten vaikutukset julkisen talouden rahoitusasemaan

(18) Suunnitelmaan sisältyvien nettomenopolun ja oletusten perusteella julkisen talouden alijäämä kasvaisi 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja kohenisi vähitellen 2,1 prosenttiin vuonna 2028. Näin ollen suunnitelman mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen ei ylittäisi sopeutuskauden lopussa (2028) 3 prosentin viitearvoa. Myöskään sopeutuskautta seuraavien kymmenen vuoden aikana (eli vuoteen 2038) julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen ei ylittäisi 3 prosentin viitearvoa. Näin ollen suunnitelmassa esitetty nettomenopolku vastaa suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 6 artiklan b alakohdassa ja 16 artiklan 2 kohdassa säädettyä alijäämävaatimusta.

Alijäämän resilienssiä koskevan turvalausekkeen noudattaminen suunnitelmassa

(19) Jos suunnitelman oletukset ja sitoumukset toteutuvat, rakenteellinen alijäämä pysyisi alle 1,5 prosentissa suhteessa BKT:hen koko sopeutuskauden ajan. Näin ollen suunnitelmaan sisältyvien politiikkasitoumusten ja makrotaloudellisten oletusten perusteella asetuksen (EU) 2024/1263 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen resilienssiä

koskevan marginaalin noudattaminen jatkuu, joten asetuksen (EU) 2024/1263 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua rakenteellisen perusjäämän lisäparannusta ei edellytetä.

Velkakestävyyttä koskevan turvalausekkeen noudattaminen suunnitelmassa

(20) Suunnitelman mukaan julkinen velka pysyy koko sopeutuskauden alle 60 prosentissa suhteessa BKT:hen. Näin ollen velkakestävyyttä koskevaa turvalauseketta ei sovelleta.

Suunnitelman makrotaloudelliset oletukset

(21) Suunnitelma perustuu oletuksiin, jotka eroavat Virolle 21 päivänä kesäkuuta toimitetuista komission oletuksista. Suunnitelmassa käytetään erilaisia oletuksia, jotka koskevat julkisen talouden rahoitusaseman lähtötasoa (muun muassa velka, perusmenojen kasvu ja rakenteellinen perusjäämä vuonna 2024), reaalisen BKT:n kasvua ja BKT-deflaattorin kasvua. Näitä oletuksiin liittyviä eroja on tarpeen arvioida huolellisesti sen varmistamiseksi, että niille on olemassa pätevät ja tietoon perustuvat taloudelliset perusteet, erityisesti siksi, että suunnitelmaan sisältyvä keskimääräinen nettomenojen kasvu on suurempi kuin viiteuralla.

Oletuksiin liittyvät erot, joiden vaikutus keskimääräiseen nettomenojen kasvuun on merkittävin, luetellaan jäljempänä, ja kutakin eroa arvioidaan erikseen.

— Suunnitelmassa oletettu rahoitusaseman lähtötaso on komission olettamaa suotuisampi. Suunnitelmassa on vuosien 2023 ja 2024 osalta otettu huomioon velkaa, perusmenojen kasvua ja rakenteellista perusjäämää koskevat päivitetyt toteutumatiedot ja kansalliset ennusteet. Tämä tekee suunnitelmassa ilmoitetusta keskimääräisestä nettomenojen kasvusta komission oletuksiin perustuvaa kasvua suuremman. Komissio katsoo suunnitelman arviointihetkellä käytettävissä olleiden tietojen perusteella, että lähtökohta on realistinen, kun otetaan huomioon rakenteellista perusjäämää ja tuotantokuilua koskevat päivitetyt laskelmat. Näin ollen tätä oletusta pidetään asianmukaisesti perusteltuna.

— Suunnitelmassa oletetaan, että reaalisen BKT:n kasvu-ura poikkeaa vuosia 2021–2028 koskevista komission oletuksista. Tämä vaikuttaa osaltaan siihen, että nettomenojen keskimääräinen kasvu-ura sopeutuskaudella on suunnitelmassa hieman erilainen. Tuoreempien kansallisten ennusteiden perusteella kasvun odotetaan olevan komission oletukseen verrattuna voimakkaampaa vuonna 2025 mutta heikompaa vuodesta 2026 alkaen. Kaiken kaikkiaan BKT:n kasvu pysyy keskimäärin komission oletuksen kaltaisena, ja näin ollen tätä suunnitelman oletusta pidetään asianmukaisesti perusteltuna.

— Suunnitelmassa oletetaan, että BKT-deflaattorin kasvu on vuosina 2024 ja 2025 keskimäärin 0,8 prosenttiyksikköä nopeampaa komission oletuksiin verrattuna. Tämä tekee keskimääräisestä nettomenojen kasvu-urasta sopeutuskaudella komission oletuksiin perustuvaa kasvu-uraa nopeamman. BKT-deflaattorin nopeampi kasvu perustuu tuoreempiin kansallisiin ennusteisiin ja on komission syksyn 2024 talousennusteen mukainen. Näin ollen tätä oletusta pidetään asianmukaisesti perusteltuna.

Kaikki oletuksiin liittyvät erot yhdessä ja julkisen talouden liikkumavaraan lisättyinä johtavat siihen, että keskimääräinen nettomenojen kasvu on suunnitelmassa viiteuraa nopeampaa. Komissio ottaa edellä esitetyn arvion suunnitelmaan liittyvistä oletuksista huomioon nettomenopolun noudattamista koskevissa tulevissa arvioissa.

Suunnitelmaan sisältyvä finanssipoliittinen strategia

(22) Suunnitelman ohjeellisen finanssipoliittisen strategian mukaan nettomenoja koskevat sitoumukset toteutetaan sekä menoja hillitsemällä että harkinnanvaraisia tuloja lisäämällä. Suunnitelmassa lueteltuihin tulopuolen toimenpiteisiin kuuluvat tuloverolain muutokset ja valmisteverokantojen korotukset sekä moottoriajoneuvoveron ja määräaikaisen puolustusveron käyttöönotto (puolustusvero kerätään korottamalla arvonlisäveroa vuoden 2025 puolivälistä alkaen ja kaikkien luonnollisten henkilöiden tulojen ja yritysten voittojen verotusta vuodesta 2026 alkaen). Menopuolella Viro aikoo tarkistaa vuosien 2023–2027 talousarviota tehostaakseen valtion talousarviovarojen käyttöä ja tarjotakseen palveluja ja toimintoja optimaalisin kustannuksin valtion tavoitteiden mukaisesti. Samalla Viro aikoo lisätä puolustusmenoja ja -investointeja. Käyttöön otettavien toimenpiteiden määrällisesti ilmaistu erittely on määrä vahvistaa tai mukauttaa vuotuisissa talousarvioissa. Samaan aikaan suunnitelmaan sisältyvän ohjeellisen finanssipoliittisen strategian toteuttamiseen liittyy riskejä, jotka johtuvat siitä, että julkisen talouden sopeutus perustuu osittain harkinnanvaraisiin tulonlisäyksiin. Koska kasvun ennustetaan elpyvän hitaasti, verotuloja saatetaan kerätä vähemmän kuin suunnitelmassa oletetaan. Lisäksi vuoden 2025 alustavassa talousarviosuunnitelmassa täsmennetään toimenpiteet, joilla vuoden 2025 nettomenoja koskeva sitoumus täytetään.

Suunnitelmaan sisältyvät uudistus- ja investointiaikeet, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin ja edistetään EU:n yhteisiä painopisteitä

(23) Suunnitelmassa kuvataan aikomuksia, jotka liittyvät uudistuksiin ja investointeihin, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä – erityisesti maakohtaisissa suosituksissa – yksilöityihin tärkeimpiin haasteisiin ja edistetään EU:n yhteisiä painopisteitä. Suunnitelma sisältää 11 uudistusta ja investointia, joista kuusi saa taloudellista tukea elpymis- ja palautumistukivälineestä ja neljä koheesiopolitiikan rahastoista.

(24) Oikeudenmukaiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvän yhteisen painopisteen ja asetuksessa (EU) 2021/1119 asetettujen ilmastotavoitteiden osalta suunnitelma sisältää useita uudistuksia Viron elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden täytäntöönpanon lisäksi. Ensinnäkin suunnitelmaan sisältyy ”Uusiutuva energia 100” -uudistus (Renewable Electricity 100 reform), jossa edellytetään siirtymistä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön käyttöön vuoteen 2030 mennessä. Toiseksi suunnitelmaan sisältyy ilmastonmuutoksen kestävää taloutta koskevan lain hyväksyminen. Hyväksyttävällä lailla luodaan perusta ilmastonmuutoksen kestävälle taloudelle asettamalla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteita sekä edistämällä puhtaiden teknologioiden käyttöönottoa ja resurssien tehokkaampaa hyödyntämistä. Näillä kahdella toimenpiteellä pyritään vastaamaan vuoden 2024 maakohtaiseen suositukseen (ja aiempiin vuosien 2023, 2022 ja 2020 maakohtaisiin suosituksiin), jossa Viroa kehotetaan toteuttamaan toimia öljyliuskeen osuuden vähentämiseksi energiapaletissa ja resurssituottavuuden lisäämiseksi biopohjaisen innovoinnin avulla.

(25) Yhteiskunnan ja talouden resilienssiin liittyvän yhteisen painopisteen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin osalta suunnitelma sisältää useita uudistuksia Viron elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden täytäntöönpanon lisäksi. Ensinnäkin suunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä, joilla parannetaan erityishoidon laatua ja saatavuutta järjestämällä uudelleen virastoja ja palvelupaikkoja, jotta mielenterveyshäiriöistä kärsiville voidaan taata nykyaikaiset elinolot. Toiseksi kuntoutusjärjestelmää uudistetaan sen varmistamiseksi, että kuntoutuspotilaat saavat palveluja omien tarpeidensa mukaan, että palvelut ovat helposti saatavilla ja niihin saadaan tukea ja että palveluja tarjotaan integroidusti monialaisen yhteistyön avulla. Kolmanneksi kehitetään ja toteutetaan erilaisia terveydenhuoltojärjestelmän parannuksia. Neljänneksi suunnitelmaan sisältyy pitkäaikaishoidon uudistuksen jatkaminen. Ympärivuorokautisen hoitopalvelun järjestäminen ja rahoittaminen siirretään sairausvakuutuskassan piiriin vuodesta 2025 alkaen. Viidenneksi suunnitelmaan sisältyy työttömyysetuuksien ja työttömyysvakuutuksen uudistus, ja parhaillaan pohditaan työttömyysvakuutuksen kattavuuden laajentamista koskemaan työn uusia muotoja. Näillä viidellä toimenpiteellä pyritään vastaamaan vuoden 2024 maakohtaiseen suositukseen (ja epäsuorasti vuosien 2023, 2022 ja 2020 maakohtaisiin suosituksiin), jossa Viroa kehotetaan toteuttamaan toimia sosiaalisen suojelun parantamiseksi muun muassa puuttumalla ikääntyneiden köyhyyteen ja laajentamalla työttömyysetuuksien kattavuutta erityisesti pätkätöitä tekevien ja epätyypillisissä työsuhteissa olevien osalta. Niillä pyritään myös vastaamaan vuoden 2024 maakohtaiseen suositukseen (ja epäsuorasti aiempiin vuosien 2023, 2022 ja 2020 maakohtaisiin suosituksiin), jossa Viroa kehotetaan parantamaan terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuutta ja rahoitusta. Suunnitelmaan sisältyy myös ammatillisen koulutuksen uudistus. Tämä toimenpide liittyy vuoden 2024 maakohtaiseen suositukseen (ja epäsuorasti aiemman, vuoden 2019 maakohtaisen suosituksen tiettyyn osaan), jossa Viroa kehotetaan parantamaan osaamistarjontaa uudelleen- ja täydennyskoulutuksen avulla sekä houkuttelemalla paremmin osaajia ja varmistamalla heidän pysyvyytensä.

(26) Energiaturvallisuuteen liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelma sisältää Viron elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteiden täytäntöönpanon lisäksi ”Uusiutuva energia 100” -uudistuksen, jossa edellytetään siirtymistä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön käyttöön vuoteen 2030 mennessä. Tällä toimenpiteellä pyritään vastaamaan vuoden 2024 maakohtaiseen suositukseen (ja aiempiin vuosien 2023, 2022 ja 2020 maakohtaisiin suosituksiin), jossa Viroa kehotetaan toteuttamaan toimia öljyliuskeen osuuden vähentämiseksi energiapaletissa ja resurssituottavuuden lisäämiseksi biopohjaisen innovoinnin avulla.

(27) Puolustusvoimavaroihin liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelma sisältää luettelon verouudistuksista, jotka kuuluvat yläkäsitteen ”puolustusvero” piiriin. Vaikka uusilla tai muutetuilla veroilla kerätyt verotulot voidaan käyttää mihin tahansa tarkoitukseen, hallituksen käyttämä perustelu viittaa siihen, että toimenpiteen tarkoituksena on parantaa puolustusvoimavaroja. Edellä mainittua puolustusveroa lukuun ottamatta suunnitelmassa ei kuitenkaan käsitellä nimenomaisesti puolustukseen liittyviä uudistuksia ja investointeja.

(28) Suunnitelmassa on tietoa johdonmukaisuudesta ja tarvittaessa täydentävyydestä koheesiopolitiikan rahastojen ja Viron elpymis- ja palautumissuunnitelman kanssa. Suunnitelmassa mainitaan, että erityishoidon laadun ja saatavuuden parantaminen, kuntoutusjärjestelmän uudelleenorganisointi ja pitkäaikaishoidon uudistaminen edistävät koheesiopolitiikan kumppanuussopimuksen tavoitetta P04 (Sosiaalinen Viro) ja elpymis- ja palautumistukivälineen osa-aluetta 6 (terveydenhuolto ja sosiaalinen suojelu). Myös työttömyyskorvauksen ja työttömyysvakuutuksen uudistaminen sekä työttömyysvakuutuksen kattavuuden laajentaminen koskemaan työn uusia muotoja edistävät elpymis- ja palautumistukivälineen osa-aluetta 6 (terveydenhuolto ja sosiaalinen suojelu). ”Uusiutuva energia 100” -uudistuksella edistetään elpymis- ja palautumistukivälineen osa-aluetta 4 (energia ja energiatehokkuus) ja osa-aluetta 8 (REPowerEU).

(29) Suunnitelmassa esitetään yleiskatsaus EU:n yhteisiin painopisteisiin liittyvistä julkisten investointien tarpeista Virossa. Oikeudenmukaiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelmassa todetaan, että tarvitaan lisäinvestointeja ilmastonmuutoksen kestävää taloutta koskevan lain täytäntöönpanoa varten. Yhteiskunnan ja talouden resilienssiin liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelmassa todetaan, että tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuoltoalojen integrointiin liittyviä lisäinvestointeja. Energiaturvallisuuteen liittyvän yhteisen painopisteen osalta lisäinvestointeja tarvitaan suunnitelman mukaan maan sähköjärjestelmän synkronoimiseen Euroopan sähköjärjestelmän kanssa ja uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen. Puolustusvoimavaroihin liittyvän yhteisen painopisteen osalta suunnitelmassa todetaan, että puolustusvoimavarojen parantamiseksi tarvitaan lisäinvestointeja.

Komission arvion päätelmä

(30) Kaiken kaikkiaan komission näkemys on, että Viron suunnitelma täyttää asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset.

NEUVOSTON KOKONAISPÄÄTELMÄ

(31) Neuvosto suhtautuu myönteisesti Viron keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliseen suunnitelmaan ja katsoo, että panemalla se täysimääräisesti täytäntöön voitaisiin edistää tervettä julkista taloutta ja tukea julkisen velan kestävyyttä sekä kestävää ja osallistavaa kasvua.

(32) Neuvosto panee merkille komission arvion suunnitelmasta. Neuvosto kuitenkin pyytää, että komissio esittää tulevia suunnitelmia koskevan arvionsa erillisenä asiakirjana eikä komission suosituksissa neuvoston suosituksiksi.

(33) Neuvosto panee merkille komission arvion nettomenopolusta ja tärkeimmistä suunnitelmaan sisältyvistä makrotaloudellisista oletuksista, myös suhteessa komission ennakolta toimittamaan ohjaukseen, sekä suunnitelmaan sisältyvän nettomenopolun vaikutukset julkisen talouden alijäämään ja velkaan. Neuvosto panee merkille komission arvion, jonka mukaan makrotaloutta ja julkista taloutta koskevat oletukset eroavat joissakin tapauksissa komission oletuksista, myös siksi, että niissä on otettu huomioon päivitetyt makrotaloutta ja julkista taloutta koskevat tiedot, mutta ovat yleisesti ottaen asianmukaisesti perusteltuja ja perustuvat päteviin taloudellisiin perusteluihin. Neuvosto panee merkille suunnitelman laajan finanssipoliittisen strategian ja näkymiin kohdistuvat riskit, jotka voisivat vaikuttaa makrotalouden skenaarion ja taustaoletusten toteutumiseen sekä suunnitelman nettomenopolun toteuttamiseen. Neuvosto on tyytyväinen myös siihen, että asiaankuuluvia sidosryhmiä kuultiin ennen suunnitelman toimittamista, vaikka tätä ei raportoitu suunnitelmassa. Neuvosto panee merkille myös, että geopoliittiset riskit voivat luoda painetta puolustusmenoihin.

(34) Neuvosto odottaa Viron olevan valmis mukauttamaan finanssipoliittista strategiaansa tarpeen mukaan sen nettomenopolun toteuttamisen varmistamiseksi. Neuvosto päättää seurata tiiviisti talouden ja julkisen talouden kehitystä, mukaan lukien suunnitelman skenaarion perusteena oleva kehitys.

(35) Neuvosto katsoo, että on perusteltua jatkaa keskustelua, jotta kumulatiivisten nettomenojen kasvuvauhdin vaikutuksista vuotuiseen valvontaan päästään yhteisymmärrykseen hyvissä ajoin ennen seuraavaa julkisen talouden valvontakierrosta.

(36) Neuvosto panee merkille komission kuvauksen uudistuksista ja investointitarpeista ja -aikomuksista, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä yksilöityihin keskeisiin haasteisiin, ja korostaa, että on tärkeää varmistaa, että tällaiset uudistukset ja investoinnit toteutetaan. Neuvosto arvioi komission toimittamien raporttien perusteella näitä uudistuksia ja investointeja ja seuraa niiden täytäntöönpanoa eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.

(37) Neuvosto odottaa Viron antavan vuotuisissa edistymisraporteissa tietoja erityisesti edistymisestä neuvoston asettaman nettomenopolun toteuttamisessa ja laajempien uudistusten ja investointien toteuttamisessa eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

(38) Neuvoston olisi asetuksen (EU) 2024/1263 17 artiklan mukaisesti suositettava Virolle suunnitelmassa esitettyä nettomenopolkua,

SUOSITTAA, että Viro

1. varmistaa, että nettomenojen kasvu ei ylitä tämän suosituksen liitteessä I vahvistettuja enimmäismääriä;

Tehty Brysselissä 21 päivänä tammikuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. DOMAŃSKI

LIITE I

Nettomenojen enimmäiskasvu
(vuotuinen ja kumulatiivinen kasvu, nimellisin luvuin)

Viro

Vuosi		2025	2026	2027	2028
Kasvu (%)	Vuotuinen	7,1	5,1	3,6	3,2
	Kumulatiivinen (*)	9,2	14,8	18,9	22,6

(*) Kumulatiiviset kasvuluvut lasketaan perusvuoden 2023 perusteella. Kumulatiivisia kasvulukuja käytetään valvontatilissä noudattamisen jälkikäteen toteutettavassa vuotuisessa seurannassa.